

Kommentert mønsterbesvarelse

Fag: BRV 105 Forvaltningsrett I

Eksamensdato: 11.12.17

Kandidat: Anonym

Besvarelse kommentert av:

KLUGE

I samarbeid med

Overført fra originaldokument av Elisabeth Mossige, fagansvarlig JUFO 2019. Oppgaven inneholder både kandidatens besvarelse og oppgaveteksten. Da oppgaveteksten vises løpende i oppgaven er denne farget lysegrå slik at det skal være lettere å skille fra kandidatens besvarelse.

Oppgave 1. Spml 1

I Li kommune blir det hvert år bevilget kr.100000 som Hovedutvalget for skole og oppvekst fordeler etter behov til søkere om barnehageplasser.

I 2016 kom det om lag 50 søknader om støtte. En av søkerne var Peder Ås som søkte om plass for sin 5 år gamle datter, Marte. Peder hadde vært kjæreste med Lise Pedersen noen måneder i 2015. De skiltes som uvenner etter at Peder hadde kalt henne «sykelig sjalu». Etter det hadde de i størst mulig grad unngått hverandre. Lise var ansatt i Li kommune. Til hennes stilling hørte blant annet å skrive innstilling til Hovedutvalget om hvem som burde få støtte til barnehageplass , og hvor mye de burde få.

Peder Ås var ikke blant dem som ble foreslått å få slik støtte. Hovedutvalget traff vedtak i samsvar med Lise Pedersens forslag.

Spørsmål 1:

Var Lise Pedersen inhabil til å skrive innstilling i saken? (Peder hadde påstått dette før avgjørelse ble fattet.)

Spørsmål 1: Var Lise Pedersen inhabil til å skrive innstilling i saken?

Det er ikke nødvendig å gjengi spørsmål fra oppgaveteksten. Sensor er godt kjent med denne. Kandidaten burde i stedet ha formulert en overordnet problemstilling for drøftelsen, her hvorvidt Lise Pedersen er inhabil, jf. forvaltningsloven § 6.

Forvaltningsloven kommer til anvendelse fordi hovedutvalget for skole og oppvekst i Li kommune er et organ for kommunen, og dermed et forvaltningsorgan, jf. forvaltningsloven § 1.

Flott at kandidaten slår dette kort fast innledningsvis. Spørsmål med klare svar skal ikke drøftes nærmere.

Det rettslige grunnlaget er fvl. § 6

Det følger av § 6 1. ledd at "en offentlig tjenestemann er ugild til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse eller til å treffe avgjørelse i en forvaltningssak".

Første spørsmål er om inngangsvilkåret for bestemmelsen om inhabilitet er oppfylt i denne saken, dvs. om Pedersen er en «offentlig tjenestemann». Da det er klart at Pedersen er en offentlig tjenestemann, ville det vært tilstrekkelig om kandidaten skrev:

«Forvaltningsloven § 6 oppstiller visse habilitetskrav for offentlige tjenestemenn. Det er klart at Pedersen er en «offentlig tjenestemann» da hun er «ansatt i [...] kommunens tjeneste», jf. fvl. § 6(1), jf. § 2(1)(d). Habilitetsreglene i § 6 kommer derfor til anvendelse.

Spørsmålet er videre om vilkårene for inhabilitet i første eller annet ledd er oppfylt».

Det må altså først gjøres rede for om Lise Pedersen er en offentlig tjenestemann. Det følger av fvl. § 2 bokstav d at en offentligtjenestemann er en som er "ansatt i statens eller kommunens tjeneste". Det er opplyst i Faktum at Lise er ansatt i Li kommune. Hun er dermed å anse som en offentlig tjenestemann etter fvl. § 2 bokstav d, og habilitetsreglene kommer dermed til anvendelse.

Flott at kandidaten presiserer konsekvensene av å være en offentlig tjenestemann, herunder at habilitetsreglene kommer til anvendelse.

Her kunne kandidaten med fordel ha gjengitt ordlyden i fvl. § 6. Sensor ville da hatt ordlyden friskt i minne før kandidatens konkrete drøftelse.

Kandidaten burde deretter kort ha slått fast de reelle hensyn bak habilitetsreglene, samt konsekvensen av at en offentlig tjenestemann er inhabil.

De absolutte vilkårene for inhabilitet i 1. ledd syntes lite aktuelle. Utgangspunktet for drøftingen blir dermed 2. ledd. Spørsmålet er om det foreligger "andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet". Ved vurderingen skal det "blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham selv eller noen som har nær personlig tilknytning til".

Flott at kandidaten raskt slår fast at § 6(1) ikke er aktuell. Ved gjengivelsen av lovens ordlyd ville det vært fordelaktig om kandidaten skilte ut de aktuelle vilkårene, istedenfor å gjengi ordlyden i sin helhet. Kandidaten kunne for eksempel ha skrevet:

«Spørsmålet er om det foreligger «andre særegne forhold» som er «egnet til å svekke tilliten» til Pedersens «upartiskhet», jf. fvl. § 6(2)».

Det ville også vært fordelaktig at kandidaten presiserte at habilitetsvurderingen er objektiv. Det avgjørende er om de ytre forhold objektivt sett gir grunnlag for å si at tilliten til Pedersen er svekket. Derimot er det uten betydning om en part subjektivt sett mistenker Pedersen for å være inhabil.

Den naturlige tolkningen av "særegne forhold" er at det må være snakk om et forhold utenom det vanlige. Uttrykket "særegne" markerer en relativt høy terskelmarkør og gir uttrykk for at det skal en del til for å bli inhabil. Sivilombudsmannen har imidlertid uttalt at forholdet ikke trenger å være unikt, men det må være snakk om noe som ikke er å forvente ut fra et slikt forhold som foreligger.

Flott at kandidaten starter med en naturlig tolkning av ordlyden, og at kandidaten fastslår terskelen for å kunne konkludere med inhabilitet – da er det lett å følge argumentasjonen. Kandidaten kunne også ha presisert at hvorvidt «særegne forhold» foreligger beror på en helhetsvurdering av sakens faktiske forhold.

Det er opplyst i faktum at Lise har vært kjæreste med Peder Ås. Det må da vurderes om de har et såpass nært forhold at det kan føre til inhabilitet. Det er videre opplyst at de kun var sammen i noen måneder. Dette vil nok ikke i seg selv kunne føre til inhabilitet, da forholdet varte såpass kort, og det er tvilsomt at det vil "svekke tillittentil hennesupartiskhet",jf.2.ledd.

Det er fint at kandidaten raskt identifiserer det relevante «særegne forhold» i faktum. Det er ikke nødvendig å presisere at «det er opplyst i faktum».. Det er tilstrekkelig å fastslå at «Lise har vært kjæreste md Peder Ås».

Kandidaten kunne med fordel ha skilt ut spørsmålet om tilkynningsforholdet kan føre til inhabilitet i et eget avsnitt. Nye spørsmål/vurderingstema bør alltid så for seg slik at metoden kommer tydelig frem.

Flott at kandidaten er litt tilbakeholden i sin vurdering. Formuleringer som «tvilsomt» o.l. bør benyttes hvor konklusjon ikke er 100 % sikker. Det er også flott at kandidaten hjemler delkonklusjonen i det relevante rettsgrunnlaget.

Det fremgår også av faktum at Pedersen og Ås skiltes som uvenner og at Peder kalte henne "sykelig sjalu". Det fremgår av blant annet juridisk teori at både nært vennskap og "nært fiendskap" kan føre til inhabilitet. Det må foretas en helhetsvurdering om forholdet mellom

Pedersen og Ås er såpass dårlig at det kan tenkes at Pedersen vil unngå å vurdere han som kandidat til å få støtte til barnehageplass på grunn av dette. Det at Pedersen og Ås skiltes som uvenner kan peke mot inhabilitet. Videre er det opplyst at de har i størst mulig grad unngått hverandre, noe som også styrker "uvennskapet".

Flott at kandidaten presiserer at det må foretas en helhetsvurdering. Kandidaten kunne med fordel ha gjort det innledningsvis i drøftelsen, men det viktigste er at det blir gjort. Det er også flott at kandidaten tydeliggjør at argumentet er hentet fra juridisk teori. Rettslige vurderinger skal alltid foretas på grunnlag av rettskilder.

Det at Lise ikke selv var med på å fatte avgjørelsen om hvem som skulle få støtte, kan peke i retning mot at det ikke er snakk om inhabilitet. Men det følger likevel av § 6 1. ledd at reglene ikke bare gjelder for de som treffer avgjørelsen. Man er også inhabil til å "tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse" dersom vilkårene for inhabilitet foreligger. Ettersom Lise Pedersens skrev instillingen til hovedutvalget om hvem som burde få støtte, er hun utvilsomt med på å "tilrettelegge grunnlaget" for avgjørelsen.

Kandidaten er flink til å drøfte både for og imot at inhabilitet foreligger. Nyanserte drøftelser er avgjørende for å komme frem til riktig resultat.

Det at Peder ÅS ikke var blant dem som ble foreslått å få støtte, bør tillegges lite vekt. Det følger blant annet av rettpraksis at det ikke er avstemningen for vedtaket som er det vesentlige. Dette følger blant annet av Hegnar Hotell dommen, hvor det ble påpekt at habilitetsreglene er føre-var regler, og at det ikke er resultatet av vedtaket som skal vurderes opp mot reglene i fvl. § 6.

Her kommer delkonklusjonen før selve drøftelsen, men kandidaten får frem flere gode poeng.

Det følger av 2. ledd, 2 punktum at det "skal legges vekt på om ugildighetsinnsigelse er reist av en part". Det er klart at Peder er å anse som en part etter fvl. § 2 bokstav e da han selv har søkt om støtte. Det er opplyst at Peder har påstått at Lise Pedersen er inhabil, i forkant av at avgjørelsen ble tatt. Habilitetsreglene er til for å sikre tilliten og legitimiteten til forvaltningen. Det at Peder har påstått at det foreligger inhabilitet før vedtaket ble truffet bør dermed tillegges stor vekt da det er avgjørende at folk stoler på de avgjørelser som det offentlige foretar seg.

Kandidaten kunne med fordel ha skrevet rettsgrunnlaget fullt ut, særlig når det fremkommer innledningsvis i et nytt avsnitt. Det er flott at kandidaten raskt slår fast at Peder er en part, og at formålet bak habilitetsreglene fastslås. Likevel burde formålet vært fastslått innledningsvis, da disse hensynene er styrende for den rettslige vurderingen.

Etter en helhetsvurdering, med vekt på fiendskapet mellom Lise Pedersen og Peder Ås, og at det ble reist innsigelse om inhabilitet av en part, må Lise Pedersen anses inhabil til å skrive instillingen til saken.

Her hopper kandidaten over et ledd. Spørsmålet er fortsatt om det foreligger «særegne forhold» som tilsier at Pedersen er inhabil. Det må da først delkonkluderes med at «særegne forhold» foreligger, og deretter konkluderes endelig med at Lise Pedersen var inhabil.

Konklusjon: Lise Pedersen var inhabil til å skrive instillingen i saken.

Flott at kandidaten får den endelige konklusjonen tydelig frem.

Oppgave 1, spml 2 Spørsmål 2:

Var vedtaket i Hovedutvalget et enkeltvedtak etter forvaltningsloven?

Spørsmål 2: Var vedtaket i Hovedutvalget et enkeltvedtak etter forvaltningsloven?

Viser til kommentar ovenfor. Kandidaten burde heller ha skrevet: «Overordnet problemstilling er om Hovedutvalgets vedtak er et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2».

Forvaltningsloven kommer til anvendelse, jf. spørsmål 1. Det rettslige grunnlaget er fvl. § 2.

Det er ikke nødvendig å gjenta at fvl. kommer til anvendelse når det fortsatt er spørsmål om hovedutvalget.

Et enkeltvedtak er "en avgjørelse som treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer (en eller flere bestemte), jf. fvl. § 2 bokstav a og b.

Nevner igjen at det er fordelaktig å markere de rettslige vilkårene ved å skille ut disse. Kandidaten kunne for eksempel ha skrevet:

«Et enkeltvedtak er en «avgjørelse» som «treffes under utøving av offentlig myndighet» og som «generelt eller konkret» er «bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer», jf. fvl. § 2(1) bokstav (a) og (b)».

Innholdet er det samme, men foreslåtte fremgangsmåte tydeliggjør at fire forhold må foreligge for at Hovedutvalgets vedtak skal være et enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Det er på det rene at hovedutvalget har fattet en avgjørelse i saken, da de har kommet frem til hvem de vil innvilge støtte til.

Flott at dette slås kort fast innledningsvis. Delkonklusjonen kunne med fordel vært hjemlet i fvl. § 2(1)(a).

Den naturlige tolkningen av uttrykket "offentlig myndighet" er at det er snakk om noe som bare det offentlige har myndighet til. Det følger av forarbeidene at offentlig myndighet skal begrenses mot privatrettslige disposisjoner, som er noe alle andre også kan foreta seg. Utøving av offentlig myndighet må altså være noe som særepreger det offentlige. Det at hovedutvalget kan fordele støtte til barnehageplass er noe de i kraft av sin offentlige myndighet kan foreta seg. Vilåret om offentlig myndighet er dermed oppfylt.

Flott at kandidaten starter med en naturlig språklig forståelse av ordlyden. Det er også flott at kandidaten underbygger forståelsen med andre rettskilder. Konklusjonen kunne med fordel ha vært skilt ut fra drøftelsen og hjemlet direkte i loven. Spørsmålet blir dermed om det er "bestemmende for rettigheter eller plikter til en eller flere bestemte personer". Den naturlige tolkningen av "rettigheter eller plikter" er at det må være snakk om noe man har et rettskrav på. Det fremgår likevel fra forarbeidene at uttrykket må tolkes i en mye videre betydning. Det kan være snakk om noe som endrer ens rettsstilling på en eller annen måte. Sivilombudsmannen og juridisk teori har sagt at all fordeling av goder og økonomiske fordeler også er å regne som en rettighet, men det må avgrenses mot det rent bagatellmessige. I denne saken er det klart at det ikke er snakk om noe rent bagatellmessig.

Spørsmål/problemstillinger og konklusjoner må alltid hjemles i rettskilder og presenteres for seg. Ellers et veldig godt avsnitt med fin oppbygning og mange gode argumenter. Kandidaten er gjennomgående flink til å begynne med den «tyngste» rettskilden, for så å underbygge forståelsen med rettskilder av lavere rang.

Vilkåret "bestemmende for rettigheter eller plikter er dermed også oppfylt. Videre er det bestemmende for de som har søkt om støtte, det er altså snakk om bestemte personer, som enkelt kan identifiseres. De kumulative vilkårene for et enkeltvedtak er dermed oppfylt og vedtaket hovedutvalget foretok seg er dermed et enkeltvedtak etter fvl. § 2 bokstav b jf. bokstav a.

Her savner jeg en konkret vurdering før konklusjonen. Kandidaten kunne også med fordel tatt faktum inn i delkonklusjonen ved, for eksempel, å skrive:

«Hovedutvalgets vedtak om å tildele støtte er bestemmende for «rettigheter og plikter til en eller flere bestemte personer», jf. fvl. § 2(b)».

Deretter burde den endelige konklusjonen vært presentert for seg.

Konklusjon: Vedtaket i hovedutvalget er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

Oppgave 1, spml 3

Spørsmål 3:

Forutsatt at vedtaket var et enkeltvedtak: Skal vedtaket begrunnes - og i tilfelle når og hvordan?

Spørsmål 3: Forutsatt at vedtaket var et enkeltvedtak: Skal vedtaket begrunnes- og i tilfelle når og hvordan?

Forvaltningsloven kommer til anvendelse jf. spørsmål 1. Rettslig grunnlag er fvl. §§ 24 og 25.

«Overordnet problemstilling er om, og i så fall når og hvordan, Hovedutvalgets enkeltvedtak skal begrunnes, jf. forvaltningsloven §§ 24 og 25».

For at reglene om begrunnelse i kap. V skal komme til anvendelse om det være snakk om et enkeltvedtak. Dette er allerede gjort rede for i spørsmål. 2 og bestemmelsene kommer dermed til anvendelse.

Dette avsnittet er unødvendig når det i hht. oppgaveteksten skal forutsettes at vedtaket er et enkeltvedtak.

I og med at oppgaven stiller to spørsmål, er det fordelaktig å tydeliggjøre de to vurderingene ved å for eksempel skrive:

«Første spørsmål er om vedtaket skal begrunnes, jf. fvl. § 24».

Det følger av fvl. § 24 at enkeltvedtak som hovedregel skal begrunnes. Begrunnelsen skal gis "samtidig med at vedtaket treffes". Det følger likevel av 2. ledd at forvaltningsorganet "kan la være å gi samtidig begrunnelse dersom det innvilger en søknad og det ikke er grunn til å tro at noen part vil være misfornøyd med vedtaket". I denne saken er det sannsynlig å tenke at de som ikke får innvilget støtte vil være misfornøyd. De vil dermed ha rett på begrunnelse. Uansett følger det av 2. ledd tredje punktum at en "part likevel kan kreve begrunnelse gitt etter at vedtaket er truffet". I denne saken da det er trolig at flere parter vil være misfornøyd, bør forvaltningsorganet gi begrunnelse samtidig med vedtaket.

Flott at kandidaten tydeliggjør at fvl. § 24(1) oppstiller en hovedregel, og at det kan gjøres unntak fra denne. Kandidaten kunne med fordel ha skrevet noe om formålet som begrunner hovedregelen og unntaket.

Kandidaten burde også ha delt avsnittet i to, slik at redegjørelsen for rettsgrunnlaget sto for seg, og vurderingen av faktum likeså.

Kandidaten kunne også med fordel ha presisert hvorfor partene tilsynelatende vil være misfornøyde.

I tredje ledd følger det et unntak av plikten til å gi begrunnelse. "Begrunnelse kan unnlates i den utstrekning begrunnelse ikke kan gis uten å røpe opplysning som parten etter § 19 ikke har krav på å bli gjort kjent med". Det fremgår ikke av faktum at det foreligger noen slike opplysninger som bør være unntatt etter § 19 og dermed er dette unntaket lite aktuelt i denne saken.

Dette er såpas klart at det ville vært tilstrekkelig å kort slå fast at «Det foreligger ingen holdepunkter for at en eventuell begrunnelse vil røpe unntatte opplysninger, jf. fvl. § 19(3)».

Vedtaket skal altså begrunnes og begrunnelsen skal gis samtidig med at vedtaket treffes, jf. § 24 1. ledd. Hvordan vedtaket skal begrunnes er beskrevet i fvl. § 25.

Her savner jeg en delkonklusjon om at ingen av unntakene kommer til anvendelse.

Videre bør kandidaten starte et nytt avsnitt med det andre spørsmålet i oppgaven: «Neste spørsmål er når og hvordan Hovedutvalgets enkeltvedtak skal begrunnes, jf. fvl. § 25».

1. ledd handler om "jussen". Det skal vises til de "regler vedtaket bygger på med mindre parten kjenner reglene". Videre skal forvaltningsorganet gjengi innholdet av reglene "i den utstrekning det er nødvendig for å sette parten i stand til å forstå vedtaket". Ettersom det er snakk om 50 søknader er det lite trolig at alle er advokater eller andre som kjenner forvaltningens regler godt. Forvaltningsorganet bør dermed gjengi innholdet av reglene vedtaket bygger på, i den utstrekning det er nødvendig.

Her savner jeg en mer overordnet presentasjon av fvl. § 25. Kandidaten kunne for eksempel ha presisert at bestemmelsen oppstiller visse minimumskrav til begrunnelsens innhold, og at forvaltningen står fritt til å gi mer utførlige begrunnelser. Hensynene bak bestemmelsen kunne med fordel blitt beskrevet innledningsvis.

Av 2. ledd følger det at begrunnelsen skal nevne "de faktiske forhold" som vedtaket bygger på. Hvis de faktiske forholdene er beskrevet av parten selv, "er en henvisning til den tidligere framstilling tilstrekkelig". Ettersom det dreier seg om søknader om støtte, har partene trolig selv beskrevet de faktiske forhold. Dette skal i såfall henvises til i begrunnelsen, jf. 2. ledd andre punktum.

En ryddig og god vurdering.

3. ledd anfører at det skal vises til de "hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn". Forvaltningsorganet bør begrunne hvorfor de har valgt å innvilge støtte til de som har fått det, og motsatt til de som ikke har fått det.

Dersom loven foreskriver at forvaltningen *skal* gjøre noe, blir det uriktig å etterpå utdype med at organet *bør* gjøre det.

Igjen er det bra at kandidaten starter med lovbestemmelsens ordlyd, før den redegjør nærmere for rettspraksis og andre rettskilder med lavere rang.

Det følger av høyesterettspraksis at kravene til begrunnelse skjerpes etter hvor inngripende vedtaket er. Dette har blant annet kommet frem i Isene- dommen, Gausi-dommen og Skotta-dommen. Vedtaket om støtte vil nok ikke være av en slik inngripende art som i for eksempel Isene- dommen, men kravene til begrunnelse bør hvertfall skjerpes i en viss grad for de som ikke fikk innvilget støtte. Begrunnelsen bør inneholde både pro og contra argumenter om hvorfor de ikke valgte å innvilge støtte til de som ikke fikk det. En begrunnelse kan gjøre at partene forsoner seg bedre med vedtaket og kan gi informasjon om hva en vil basere seg på ved en eventuell klage.

Her viser kandidaten evnen til å tenke selvstendig. Det er også flott at kandidaten trekker frem de reelle hensyn til grunn for hovedregelen. Slike hensyn bør alltid nevnes innledningsvis. Da kan man ta dem frem igjen avslutningsvis for å underbygge at konklusjonen er riktig.

Begrunnelsen bør altså gjengi de regler vedtaket bygger på, de faktiske forholdene, og forvaltningsorganets skjønnsutøving.

Flott at kandidaten oppsummerer og delkonkluderer. Dette skaper oversikt og flyt i oppgaven. Jeg savner imidlertid rettskildemessig forankring også her.

Konklusjon: Begrunnelse bør gis samtidig med vedtaket og bør oppfylle de krav som er opplistet i fvl. § 25.

Det er viktig at hele spørsmålet besvares i den endelige konklusjonen, herunder også at forvaltningen har plikt til å begrunne vedtaket, jf. fvl. § 24.

Oppgave 1, spml 4

Laura Lur var en annen søker som fikk avslag på søknaden om støtte. Begrunnelsen var at søknaden var kommet 2 dager etter at søknadsfristen var utløpt. Hun hadde fått høre av Peder Ås at han hadde fått en e-post fra kommunen hvor det sto at det var praksis i kommunen å akseptere søknader som kom kun et par dager for sent. Peder hadde imidlertid hatt «data-crash» som gjorde at han ikke kunne fremskaffe denne e-posten.

Kommunen avviste at det fantes noen slik praksis. Lise klarte å få en journalist interessert i saken. Journalisten krevde e-posten utlevert av kommunen. Dette ble avvist. Følgende grunner ble anført for dette:

For det første hevdet kommunen at en e-post falt utenfor det som det kan kreves innsyn i. For det andre hevdet de at e-posten måtte ses på som et intern dokument da den var skrevet under den interne saksforberedelse. Endelig hevdet kommunen at e-posten ikke var journalført og derfor falt utenfor det som det kan kreves innsyn i. (Det skal legges til grunn at arkivloven ikke krever journalføring i det aktuelle tilfellet.)

Spørsmål 4:

Kan journalisten kreve innsyn i den omstridte e-posten? (Drøft alle grunnlag anført av kommunen.)

Spørsmål 4: Kan journalisten kreve innsyn i den omstridte e-posten?

«Overordnet problemstilling er om journalisten har rett til innsyn i e-posten, jf. fvl. § 18».

Forvaltningsloven kommer til anvendelse, jf. spørsmål 1. Hovedregelen i forvaltningsloven er at en part har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, jf. fvl. § 18.

Her glemmer kandidaten å tydeliggjøre at det er lovens ordlyd som gjengis. Det kommer derfor som en overraskelse at det «altså» er snakk om to kumulative vilkår. Det er også viktig å presisere at hovedregelen fremgår av fvl. § 18(1).

Det er altså snakk om to kumulative vilkår, journalisten må være en part i saken og e-posten må kunne defineres som et dokument.

Det følger av fvl. § 2 bokstav e at en part er en "person en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder". Det er tydelig at journalisten ikke er part i saken. Det rettslige grunnlaget blir da offentliglova.

Flott at dette slås kort fast. Kandidaten burde videre ha fastslått at offentliglova kommer til anvendelse da loven gjelder for kommunen, jf. offl. § 2(1)(a).

Kommunen har anført at en e-post faller utenfor det som det kan kreves innsyn i. Det må dermed gjøres rede for om en e-post er å regne som et dokument etter offl. § 4. (eller fvl. § 2 bokstav f). Et dokument er en "logisk avgrensa informasjonsmengde som er lagra på eit medium for seinare lesing, lytting, framsyning, overføring eller liknande". Det fremgår av forarbeidene at bestemmelsen er ment å være teknologinøytral. Det avgjørende er ikke hvordan dokumentet er lagret, men hva det blir brukt til. Det er klart at en e-post er noe som kan regnes som et saksdokument da det er et dokument "organet selv har opprettet", jf. offl. § 4 2. ledd. Kommunens anførsel om at en e-post faller utenfor det som det kan kreves innsyn i er dermed uholdbar.

Kandidaten burde ha startet drøftelsen i hovedregelen i offl. § 3

Avsnittet kunne med fordel vært delt i to slik at det rettslige utgangspunktet og den konkrete vurdering fremstilles hver for seg.

Utgangspunktet for den videre drøftingen blir dermed offl. § 3 som sier at "saksdokument (..) er åpne for innsyn dersom ikke annet følger av lov".

Det må altså gjøres rede for om noen av unntakene for innsyn i offl. kap. 3 gjør seg gjeldende.

Kommunen har anført at e-posten må ses på som et internt dokument da den var skrevet under den interne saksforberedelse. Det følger av § 14 at forvaltningsorganet kan "gjøre unntak fra innsyn for dokumenter som organet har utarbeidet for sin egen interne saksforberedelse". Det at kommunen har sendt en e-post til Peder Ås anfører at det ikke er snakk om et dokument som kommunen har utarbeidet for sin egen saksbehandling. Argumentet om at dokumentet har blitt utarbeidet under behandlingen av saken, fører ikke i seg selv til at dokumentet er å anse som et internt dokument. Unntaket i § 14 er dermed lite treffende for å unnta innsyn.

Videre er dokumentet heller ikke innhentet fra et underordnet organ slik at unntaket i § 15 gjør seg gjeldende.

Fint at kandidaten kort slår fast at unntaket ikke gjør seg gjeldende, når dette fremgår klart.

Kommunen hevdet også at e-posten ikke var journalført og derfor falt utenfor det som det kan kreves innsyn i. (Forutsetter at arkivloven ikke krever journalføring). Det finnes ingen konkrete bestemmelser om dette i hverken forvaltningsloven eller offentliglova. Hensynet til en legitim saksbehandling og etterprøvbarhet, tilsier at alle burde kunne få innsyn i dokumenter dersom det ikke følger av unntakene i lova. Ettersom det ikke fremgår av noen av bestemmelsene i loven at dokumenter som ikke er journalført, ikke kan kreves innsyn i, peker dette i retningen mot at det bør gis innsyn. Hensynet til forvaltningens effektivitet og ressuserer bør dermed ilegges en viss vekt. En e-post vil trolig være veldig krevende å finne frem til uansett om den er journalført eller ikke. Dette peker i retning mot å gi innsyn.

Igjen kan kandidaten med fordel dele opp i flere avsnitt. Det er likevel fint at kandidaten trekker frem reelle hensyn som begrunner reglene i drøftelsen.

Det følger av de alminnelige regler om saksbehandlingen i forvaltningsloven kap. 3, § 11 1. ledd at "forvaltningsorganene har innenfor sitt saksområde en alminnelig veiledningsplikt" og at formålet med veiledningen er å gi "parter og andre interesserte adgang til å vareta sitt tarv i bestemte saker på en best mulig måte". Journalisten har helt klart en viss interesse i saken, og e-posten kan bidra til at Lise får "varetatt sitt tarv" dersom journalisten får innsyn i e-posten.

Videre følger det av § 11 3. ledd andre punktum at dersom en henvendelse til et forvaltningsorgan inneholder "feil, misforståelser eller unøyaktigheter", skal organet "om nødvendig gi beskjed om dette". Det er klart at det foreligger enten en misforståelse eller unøyaktighet i denne saken, som forvaltningsorganet bør rette opp i. Rettssikkerheten til parter er et viktig hensyn innen forvaltningen, noe som bør i legges stor vekt. Da det er klart at det har skjedd en eller annen misforståelse i saken, vil det være hensiktsmessig å gi innsyn i e-posten slik at dette kan rettes opp i. Innsyn vil skape mer åpenhet og tillitt til forvaltningen, da det vil være mulig å etterprøve kommunens påstander.

Det er fint at kandidaten bruker hensynene bak hovedregelen i § 3 aktivt i drøftelsen.

Med vekt på hensynene bak retten til innsyn og forvaltningens alminnelige veiledningsplikt, bør kommunen gi innsyn i e-posten. Her kunne kandidaten vært tydeligere. Kommunen kan ikke nekte innsyn i e-posten, ettersom det ikke finnes lovfestede unntak for innsyn i denne saken.

Konklusjon: Journalisten kan kreve innsyn i e-posten.

Oppgave1, spml 5

Journalisten krevde også innsyn i Peder Ås sin søknad om økonomisk støtte. Kommunen gikk omsider med på dette etter å ha slettet alle opplysninger de mente var taushetsbelagt. Det som ble utlevert til journalisten, inneholdt imidlertid Peders navn, adresse og personnummer. Peder mente at kommunen hadde brutt taushetsplikten. Allerede det å bekrefte at han hadde søkt, var etter Peders mening ulovlig. Det å opplyse hans personnummer var i hvert fall ulovlig.

Spørsmål 5:

Har Peder rett?

Spørsmål 5: Har Peder rett?

Forvaltningsloven kommer til anvendelse jf. spm. 1. Det rettslige grunnlaget er fvl. § 13.

Det rettslige utgangspunktet for vurderingen er offentliglova. Problemstillingen er om Peders søknad om økonomisk støtte er unntatt fra innsyn, jf. offll. § 13, jf. fvl. § 13.

Her bør kandidaten vise til det rettslige grunnlag og kort angi at hvorvidt opplysninger om Peders navn, adresse og personnummer er underlagt taushetsplikt reguleres av fvl. § 13.

Det naturlige utgangspunktet for drøftingen er § 13 1. ledd (1) som sier at "enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan plikter å hindre at andre får adgang til (...) (1) noens personlige forhold". Peder Ås mener kommunen har brutt taushetsplikten ved å røpe Peders navn, adresse og personnummer. Det er dermed definert i bestemmelsens 2 ledd at "personlige forhold" ikke omfattes av disse opplysningene.

Kandidaten bør skille mellom redegjørelse av rettslig grunnlag og faktum tydeligere. Eksempelvis kunne kandidaten etter å ha vist til bestemmelsen skrevet følgende i et nytt avsnitt:

«Spørsmålet er dermed om Peders navn, adresse og personnummer er å anse som «personlig forhold».

Det kan mulig diskuteres at det i dag er mye enklere å misbruke noens personnummer til enkelte ting, men ettersom det er uttrykkelig påpekt i § 13 at disse forholdene ikke er taushetsbelagt, må det av hensyn til lovgiverviljen tolkes slik. Utgangspunktet er dermed at disse opplysningene ikke er taushetsbelagt etter fvl. § 13.

Ettersom journalisten ikke er part i saken, kommer offentliglova til anvendelse ved spørsmålet om journalisten har rett på innsyn i disse opplysningene. Forvaltningslovens § 19 ble lagt til grunn slik at sensitiv informasjon om parter ikke fikk "fri flyt". Tilsvarende er det nærliggende å tolke unntakene i offentliglova på bakgrunn av dette.

Hovedregelen for innsyn etter offll. § 3 er at alle har rett til å gjøre seg kjent med sakers dokumenter så fremt ikke annet følger av lov.

I offll. § 26 heter det at "Det kan gjerast unntak frå innsyn for fødselsnummer". Peder kan altså kreve at det blir gjort unntak fra innsyn for opplysningene om personnummeret hans. Når det gjelder opplysningene om navn og adresse, er ikke dette underlagt taushetsplikt i henhold til forvaltningsloven og det følger heller ikke av unntakene for innsyn i offentliglova at disse kan unntas fra innsyn.

Her bør kandidaten gi en tydeligere delkonklusjon.

Peder anfører også at det å bekrefte at han hadde søkt, var ulovlig. Ettersom hovedregelen jf. offll. § 3, er at alle har rett til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter er dette i utgangspunktet ikke riktig såfremt det ikke følger av noen av unntakene i loven. Ettersom søknaden er sendt til kommunen og til bruk i behandlingen av den konkrete saken, er det å regne som et saksdokument etter offll. § 4. Unntaket som kan være aktuelt i saken er offll. § 13, som dreier seg om opplysninger som er underlagt taushetsplikt. Der følger det at "opplysninger som er underlagte teieplikt i lov eller medhald av lov, er unnteken frå innsyn". Ettersom det ikke følger av hverken forvaltningsloven eller offentliglova at det å bekrefte at noen har søkt om støtte er ulovlig, er Peders påstand om dette ikke riktig.

Dersom det av en eller annen grunn skulle vært svært urimelig at journalisten fikk innsyn i disse opplysningene kunne hensynet til partens rettssikkerhet være et argument. Men ettersom det ikke er opplyst noe slikt i faktum, går jeg ut fra at det ikke er aktuelt.

Subsidiært kan det nevnes at dersom journalisten var part i saken ville han sansynligvis også få tilgang til opplysningene om Peder Ås' personnummer, jf. fvl. §§ 13 og 19.

Fremstillingen mangler her litt struktur, og kunne gitt en mer nyansert drøftelse av hvorvidt det å søke om støtte er å anse som et «personlig forhold».

Konklusjon: Kommunen har brutt taushetsplikten hva gjelder utlevering av personnummer. Peders øvrige påstander er ikke riktige.

Oppgave 2

Hva menes med uttrykket «rettslig klageinteresse» i forvaltningslovens § 28?

Oppgave 2: Hva menes med uttrykket "rettslig klageinteresse" i forvaltningslovens § 28?

I § 28 1. ledd heter det at "et enkeltvedtak kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse". Uttrykket "rettslig klageinteresse" anfører at også andre med en rettslig interesse i saken, bør ilegges klagerett. Den naturlige tolkningen av dette er at enkeltvedtaket må kunne føre til rettslige konsekvenser for personen som ønsker klagerett. Forarbeidene utelukker imidlertid ikke at det også kan være snakk om faktiske konsekvenser, men da bør disse konsekvensene være nokså sterke. Dette er støttet opp om i blant annet juridisk teori. Dersom for eksempel et vedtak om byggetillatelse av en bolig vil kunne føre til at en eiendom i nærheten mister sol, kan dette få flere faktiske konsekvenser, både hva gjelder trivsel og verdien på huset. Slike omstendigheter vil ofte kunne gi rettslig klageinteresse.

Kandidaten bruker her rettskildene aktivt, og starter fint med ordlyden, forarbeid og deretter juridisk teori. Ved å vise til konkrete eksempler viser kandidaten at han har forstått begrepet.

Det fremgår av forarbeidene at klageadgangen bør være minst like stor som adgangen til å gå til søksmål i tvisteloven. Et naturlig utgangspunkt ved drøftingen av om noen har rettslig klageinteresse kan dermed ofte være tvisteloven § 1-3 (2). Der følger det at den som reiser saken må "påvise et reelt behov for å få kravet avgjort". Om en person har et reelt behov for å klagerett må baseres på en helhetsvurdering av sakens konsekvenser og omstendigheter overfor personen.

Kandidaten trekker en fin parallell til tvisteloven, som igjen underbygger at han har forstått hva som ligger i begrepet.

Rettslig klageinteresse kan basere seg på flere forhold. Blant annet kan det ofte ilegges rettslig klageinteresse når det er snakk om konkurranseforhold. For eksempel hvis det er snakk om å gi skjenkeløyve til en restaurant i en liten by, hvor det allerede er en restaurant i nærheten med skjenkeløyve. Dersom avgjørelsen om å gi skjenkeløyve vil kunne påvirke restaurantens økonomi, kan dette være et argument for å ilegges klagerett.

Et annet forhold som kan gi rettslig klageinteresse er interessefellesskap. Dersom for eksempel en person søker om konsesjon til å kunne bruke en bolig som hytte og ikke helårsbolig, og det foreligger en avtale mellom eieren og en kjøper av hytten om at dersom konsesjonen blir innvilget, vil eieren kunne selge boligen, vil kjøperen mest sannsynlig få klagerett.

Organisasjoner får i stor grad rettslig klageinteresse i saker som det ligger innenfor organisasjonens formål og interesser å vareta. I tvisteloven er det en egen bestemmelse for

organisasjoners søksmålsadgang som da vil være et naturlig utgangspunkt for vurderingen om å ilegge en organisasjon klagerett. I Alta- dommen fikk foreksempel en organisasjon for naturvern klagerett fordi den gjeldende saken lå innenfor organisasjonens formål å vareta.

Grunnen til at klageadgangen skal være minst like stor som søksmålsadgangen er at det vil være enklere og mer effektivt hva blant annet gjelder bruk av ressurser å klage på et vedtak enn å gå til søksmål. Klageadgang sikrer videre viktige grunnhensyn i retten, blant annet rettssikkerhet og rettferdighet.

Det er flott at kandidaten, i tillegg til gode eksempler, til reelle hensyn som begrunner regelen i § 28.

Samlet sett er oppgaven solid besvart. Det brukes god metodikk – hvor kandidaten gjennomgående starter i loven, og viser videre til andre rettskilder som forarbeider, rettspraksis, reelle hensyn og juridisk teori. Det gjør det enkelt å følge kandidatens resonnement og argumentasjon.

Fremstillingen kunne vært ryddigere ved å ha tydeligere avsnitt og skille mellom rettslig vurdering og vurderingen av faktum opp mot rettskildene. Jussen er likevel fremstilt på en korrekt måte – noe som sannsynligvis er årsaken til at oppgaven er vurdert til en A.